

Nâng cao hiệu quả quản lý thu sự nghiệp tại Trung tâm Y tế huyện Cẩm Khê, tỉnh Phú Thọ

Nguyễn Thị Thu Hương

Viện Đào tạo và Hợp tác quốc tế, Trường Đại học Công nghệ Đông Á

Bài viết phân tích thực tiễn quản lý thu sự nghiệp tại trung tâm Y tế huyện Cẩm Khê, Phú Thọ để đề ra giải pháp chính nhằm nâng cao hiệu quả quản lý thu sự nghiệp tại các cơ sở y tế công lập nói chung và Trung tâm y tế Cẩm Khê, Phú Thọ nói riêng là kinh nghiệm học tập cho các đơn vị tương tự tại tỉnh Phú Thọ và các khu vực khác trong quản lý thu sự nghiệp của các cơ sở y tế công lập.

1. Mở đầu

Trung tâm Y tế huyện Cẩm Khê được thành lập từ năm 1977, trải qua các giai đoạn tách nhập. Đến ngày 04/01/2006 Trung tâm Y tế huyện Cẩm Khê xây dựng, trưởng thành từ ban đầu chỉ có 50 giường bệnh đến nay số giường bệnh tăng lên là 130 giường. Trong những năm qua, lượng người bệnh vào khám chữa bệnh tại Bệnh viện khá đông. Hàng năm đơn vị đều đạt và vượt chỉ tiêu khám chữa bệnh, công suất sử dụng giường bệnh trên 90%. Trung tâm Y tế huyện Cẩm Khê chuyển sang cơ chế tự chủ nguồn thu từ viện phí và BHYT trở thành nguồn thu chủ yếu của Trung tâm. Nguồn thu này chưa đảm bảo thu đúng, thu đủ; tình trạng thường xuyên đối mặt với vấn đề quá tải bệnh nhân là phổ biến. Chính vì vậy gây không ít khó khăn cho Trung tâm để cải thiện đời sống cho cán bộ viên chức. Bài viết nhằm tìm ra các giải pháp nâng cao hiệu quả quản lý thu sự nghiệp tại trung tâm Y tế Cẩm Khê, tỉnh Phú Thọ.

2. Nội dung và phương pháp nghiên cứu

2.1. Nội dung nghiên cứu quản lý thu sự nghiệp tại cơ sở y tế công lập

(i) Lập kế hoạch thu sự nghiệp tại cơ sở y tế công lập: Việc lập dự toán, thực hiện dự toán và hạch toán kế toán và quyết toán thu, các đơn vị sự nghiệp thực hiện theo quy định của Luật Ngân sách nhà nước, Luật kế toán, các văn bản hướng dẫn Luật. Tương ứng với từng khoản thu như thu phí, lệ phí với số lượng và phần trăm thu căn cứ trên quy định nhà nước và các quy định chung với các văn bản đã ký kết theo mức thu chung căn cứ trên hợp đồng hoặc kế hoạch đã thỏa thuận và văn bản đã phê duyệt.

(ii) Tổ chức, chỉ đạo thực hiện thu sự nghiệp tại cơ sở y tế công: Thực hiện dự toán thu là khâu quan trọng trong quá trình khai thác tương tự như các nguồn thu sự nghiệp tại các cơ sở y tế. Thực hiện dự toán thu sử dụng tổng hoà các biện pháp nhằm biến các chỉ tiêu thu đã được ghi trong kế hoạch thành hiện thực.

(iii) Kiểm tra giám sát thu sự nghiệp: Kho bạc nhà nước thực hiện kiểm soát thu theo quy định đối với đơn vị thực hiện tự chủ. Đơn vị xây dựng quy chế chi tiêu nội bộ gửi kho bạc Nhà nước để kiểm soát thu theo đúng chế độ và quy định được xây dựng trong quy chế chi tiêu nội bộ của đơn vị.

2.2. Phương pháp nghiên cứu

Bài viết sử dụng phương pháp tiếp cận hệ thống: thu sự nghiệp tại các cơ sở y tế công lập là một hệ thống hoàn chỉnh, đặt nghiên cứu vấn đề về thu sự nghiệp trong mối quan hệ với các bộ phận cấu thành, tác động sự phát triển chung của địa phương.

Ngoài ra bài viết còn sử dụng các phương pháp tiếp cận khác như: Tiếp cận từ lý thuyết đến thực tiễn, nguyên lý nhân quả, nguồn lực: Vốn, nhân lực, công nghệ, thời gian...

Phương pháp phân tích thống kê so sánh và thống kê mô tả: là phương pháp phân tích các số liệu thống kê được, như kết quả thu sự nghiệp tại cơ sở y tế ...

3. Thực trạng quản lý thu sự nghiệp tại Trung tâm y tế Cẩm Khê, Phú Thọ

3.1. Lập kế hoạch thu sự nghiệp tại Trung tâm Y tế Cẩm Khê, Phú Thọ

Bảng 1: Dự toán ngân sách và thu sự nghiệp của Trung tâm y tế Cẩm Khê

Năm	Tổng	Ngân sách NN cấp		Thu sự nghiệp	
		Tổng	%	Tổng	%
2016	17.589	2.814	16	14.775	84
2017	18.363	2.500	14	15.863	86
2018	19.349	2.618	14	16.731	86
2019	24.578	3.015	12	21.563	88
2020	35.167	3.580	10	31.587	90
Tổng cộng	115.046	14.527	13	100.519	87

Nguồn: Phòng kế toán – tài chính Trung tâm y tế Cẩm Khê, Phú Thọ

Trung tâm Y tế huyện Cẩm Khê căn cứ vào kết quả thu của năm trước liền kề; dự kiến doanh thu phí trong năm kế hoạch; nhiệm vụ tăng - giảm trong năm kế hoạch..., sau khi lập dự toán thu hoạt động của năm kế hoạch gửi phòng Tài chính huyện Cẩm

Khê xem xét, thẩm định, tổng hợp báo cáo UBND huyện Cẩm Khê. Trên cơ sở dự toán được HĐND huyện Cẩm Khê thông qua, phòng Tài chính tham mưu UBND huyện ban hành Quyết định giao dự toán thu cho Trung tâm thực hiện. Kết quả dự toán qua các năm từ 2016 – 2020 không ngừng tăng lên, trong đó thu sự nghiệp năm 2020 chiếm tới 90% tổng thu của Trung tâm.

3.2. Tổ chức thực hiện thu sự nghiệp tại Trung tâm Y tế Cẩm Khê, Phú Thọ

Qua số liệu nghiên cứu đánh giá nguồn thu sự nghiệp của Trung tâm Y tế huyện Cẩm Khê giai đoạn 2016- 2020 với mức ngân sách cấp hàng năm, có thể khẳng định rằng ngân sách cấp cho Trung tâm có xu thế tăng không đáng kể. Bình quân qua năm năm thu từ ngân sách nhà nước cấp chỉ chiếm tỷ lệ 13% trong tổng nguồn thu, trong khi đó nguồn thu sự nghiệp chiếm tỷ lệ tới 87% nguồn kinh phí hoạt động, ngân sách nhà nước cấp một con số quá nhỏ, với mức tỷ lệ thấp.

Bảng 2. Cơ cấu nguồn thu từ BHYT của Trung tâm y tế Cẩm Khê, 2016 – 2020 (triệu đồng)

Năm	Tổng số thu	Thu từ bệnh nhân nội trú và ngoại trú			
		Nội trú	Tỷ lệ %	Ngoại trú	Tỷ lệ %
2016	6.314	4.736	75	1.579	25
2017	7.650	5.967	78	1.683	22
2018	7.620	5.715	75	1.905	25
2019	9.750	7.703	79	2.048	21
2020	18.600	13.392	72	5.208	28
Cộng	49.934	37.512	76	12.422	24

Nguồn: Phòng TCKT - Trung tâm Y tế huyện Cẩm Khê năm 2016 – 2020

Nguồn thu từ BHYT chiếm phần lớn, bao gồm nguồn thu từ bệnh nhân nội trú chiếm 75% và từ bệnh nhân ngoại trú chiếm 25% trong nguồn thu sự nghiệp.

Bảng 3: Cơ cấu nguồn thu từ BHYT nội trú của Trung tâm y tế Cẩm Khê, giai đoạn 2016 - 2020 (triệu đồng)

Năm	Tổng số thu	Thu từ bệnh nhân nội trú					
		Thu thuốc điều trị	Tỷ lệ %	Thu tiền ngày điều trị	Tỷ lệ %	Thu cận lâm sàng	Tỷ lệ %
2016	4.736	1.956	41	952	20	1.828	39
2017	5.967	3.121	52	896	15	1.950	33
2018	5.715	2.902	51	956	17	1.857	32
2019	7.703	4.130	54	1.517	20	2.056	27
2020	13.392	5.650	42	2.950	22	4.792	36
Cộng	37.512	17.759	48	7.271	19	12.483	33

Nguồn: Phòng TCKT - Trung tâm Y tế huyện Cẩm Khê năm 2016 - 2020

Mức độ quyết toán BHYT nội trú, biểu đồ phản ánh chi tiết các nội dung nguồn thu được quyết toán.

Bảng 4: Cơ cấu nguồn thu từ BHYT ngoại trú của Trung tâm y tế Cẩm Khê giai đoạn năm 2016 - 2020 (triệu đồng)

Năm	Tổng số thu	Nguồn thu sự nghiệp bệnh nhân ngoại trú			
		Thu thuốc điều trị	Tỷ lệ %	Công khám bệnh	Tỷ lệ %
2016	1.579	1.095	69	484	31
2017	1.683	1.262	75	421	25
2018	1.905	1.453	76	452	24
2019	2.048	1.450	71	598	29
2020	5.208	3.115	60	2.093	40
Cộng	12.422	8.375	70	4.048	30

(Nguồn: Phòng TCKT - Trung tâm Y tế huyện Cẩm Khê năm 2016 - 2020)

Nguồn thu sự nghiệp bệnh nhân ngoại trú từ thuốc điều trị có tỷ lệ cao chiếm tới 70%, công khám chỉ khoảng 30% mặc dù tổng thu năm sau cao hơn năm trước. Tuy nhiên sang năm 2020 chi phí cho dịch vụ khám chữa bệnh đã tăng lên chiếm 40%.

3.3. Thực trạng thanh tra, kiểm tra thu sự nghiệp tại Trung tâm Y tế huyện Cẩm Khê, Phú Thọ

Bảng 5: Cơ cấu nguồn thu dịch vụ của Trung tâm y tế Cẩm Khê, giai đoạn 2016 - 2020 (triệu đồng)

Năm	Tổng số thu	Thu từ hoạt động dịch vụ y tế					
		Vận chuyển bệnh nhân	Tỷ lệ %	Dịch vụ tư vấn sức khỏe	Tỷ lệ %	Dịch vụ y tế khác	Tỷ lệ %
2016	980	470	48	160	16	250	26
2017	950	450	47	270	28	230	24
2018	780	350	45	188	24	242	31
2019	1.260	570	45	320	25	370	29
2020	1.350	650	48	380	28	320	24
Cộng	5.320	2.490	47	1.418	24	1.412	27

(Nguồn: Phòng TCKT - Trung tâm Y tế huyện Cẩm Khê năm 2016 - 2020)

Trong năm 5 theo số liệu báo cáo của Trung tâm, nguồn thu đạt được trong 5 năm 2016-2020 chủ yếu từ dịch vụ vận chuyển và tư vấn sức khỏe.

Thanh tra quyết toán hàng năm đã được tăng cường, kết quả thanh tra, kiểm toán nhà nước Trung tâm đều thực hiện tốt và đúng các quy định theo Luật ngân sách nhà nước, quy định khác về quản lý thu của Nhà nước, quy định của ngành và của Trung tâm.

4. Đánh giá chung về quản lý thu sự nghiệp tại Trung tâm Y tế Cẩm Khê, Phú Thọ

4.1. Kết quả đạt được trong quản lý thu sự nghiệp tại Trung tâm Y tế Cẩm Khê, Phú Thọ

Lập kế hoạch thu đã được quan tâm, các phòng có liên quan tích cực thực hiện phản ánh đầy đủ các nguồn tài chính; bám sát quy định hiện hành, tạo điều kiện thuận lợi cho việc thẩm định, phê duyệt dự toán và cho công tác điều hành quản lý của Trung tâm.

Trung tâm y tế huyện Cẩm Khê đã cân đối được ngân sách thu chi hàng năm, phát triển các dịch vụ phụ trợ, tăng nguồn thu, bổ sung kinh phí hoạt động.

Quyết toán thu được tiến hành theo đúng quy định, hết thời gian chính lý, phòng kế toán lập báo cáo quyết toán trình cấp thẩm quyền phê duyệt theo đúng quy định.

4.2. Hạn chế và nguyên nhân trong quản lý thu sự nghiệp tại Trung tâm Y tế Cẩm Khê, Phú Thọ

Cán bộ công nhân viên của Trung tâm chưa thực sự hiểu và có trách nhiệm cao trong công tác tìm kiếm, khai thác nguồn thu, Trong việc sử dụng tài sản, vật tư y tế vẫn còn tình trạng sử dụng lãng phí

của công. Hạn chế này bắt nguồn từ công tác tuyên truyền, phổ biến về nội dung việc quy định cơ chế tự chủ của Trung tâm sự nghiệp công lập chưa đầy đủ, thường xuyên và có hiệu quả.

Lãnh đạo khoa phòng là các thầy thuốc giỏi về chuyên môn nhưng chưa được đào tạo nhiều về quản lý thu trong cơ chế mới, tự chủ trong cơ chế thị trường, chủ yếu làm việc dựa theo kinh nghiệm vì vậy còn gặp nhiều khó khăn trong thực hiện cơ chế tự chủ tại Trung tâm.

Trung tâm chưa có sự chuẩn bị cần thiết về các chương trình, dự án nên ít tranh thủ được kinh phí đầu tư của nhà nước cho cơ sở vật chất từ các chương trình mục tiêu.

Thất thu viện phí do tính sai sót đơn giá: Thất thu viện phí ở Trung tâm hiện nay vẫn diễn ra tương đối phổ biến, có thể quy vào 2 nguyên nhân chính sau: (1) Tình trạng tính sót hoặc tính nhầm giá thuốc vẫn còn diễn ra.

4.3. Giải pháp nâng cao hiệu quả quản lý thu sự nghiệp tại Trung tâm Y tế huyện Cẩm Khê, tỉnh Phú Thọ

Thứ nhất, nâng cao nhận thức về tự chủ trong quản lý thu tài chính và thu sự nghiệp tại cơ sở y tế công lập. Để quản lý thu sự nghiệp thực sự phát huy hết tác dụng và thiết thực trong Trung tâm. Đội ngũ cán bộ, viên chức và người lao động cần thiết phải nắm được lợi ích của cơ chế tự chủ và sự tác động của nó tới bản thân mỗi người lao động và toàn Trung tâm.

Thứ hai, nâng cao năng lực và vai trò của công tác tài chính kế toán. Nhân tố quan trọng ảnh hưởng đến quản lý thu sự nghiệp của Trung tâm là đội ngũ cán bộ làm công tác tài chính kế toán. Việc xây dựng đội ngũ cán bộ tài chính chuyên trách, có tinh thần trách nhiệm, có nghiệp vụ tài chính kế toán cần được xem như một khâu then chốt trong việc hoàn thiện quản lý tài chính.

Thứ ba, hoàn thiện công tác lập dự toán thu chi tài chính. Phải có sự phối hợp chặt chẽ của các khoa phòng chuyên môn như vậy dự toán mới phản ánh hết các nguồn thu, nhiệm vụ chi và phù hợp với thực tế. Công tác lập dự toán thu phải đảm bảo sát với thực tế, đúng quy trình và phù hợp với các nhiệm vụ, chỉ tiêu chuyên môn được giao đồng thời phải cân đối với các khoản chi và có tích lũy.

Thứ tư, tăng cường kiểm tra kế toán, kiểm tra nội bộ trong Trung tâm. Cơ sở để Trung tâm tự kiểm tra là quy chế chi tiêu nội bộ của Trung tâm. Nguyên tắc tự kiểm tra, kiểm soát của hệ thống thông tin kế toán cũng như việc tổ chức kiểm tra kế toán trong nội bộ các Trung tâm có ý nghĩa vô cùng quan trọng và cần thiết.

5. Kết luận và kiến nghị

5.1. Kết luận

Quản lý thu sự nghiệp tại các cơ sở y tế công lập có vai trò quan trọng để duy trì và phát triển nguồn kinh phí khám chữa bệnh và nâng cao sức khỏe của cộng đồng. Trung tâm y tế Cẩm Khê là một cơ sở khám chữa bệnh công lập quan trọng tại huyện Cẩm Khê tỉnh Phú Thọ trong việc bảo vệ và nâng cao sức khỏe của người dân nơi đây. Do đó, nâng cao hiệu quả quản lý thu sự nghiệp tại Trung tâm y tế Cẩm Khê có ý nghĩa quan trọng cả về mặt lý luận và thực tiễn theo cơ chế tự chủ tài chính, mang tính tất yếu khách quan cho việc áp dụng cơ chế quản lý thu trong đổi mới phương thức quản lý biên chế và kinh phí một cách tự chủ đối với các Trung tâm. Đồng thời bài viết phân tích, đánh giá các cơ sở thực tiễn cho việc áp dụng cơ chế tự chủ tài chính tại Trung tâm Y tế huyện Cẩm Khê. Bài viết đưa ra những điểm đã đạt được và chưa đạt được của quá trình triển khai thực hiện ở Trung tâm, từ đó đưa ra giải pháp, kiến nghị để tăng cường thực hiện cơ chế quản lý thu sự nghiệp đối với Trung tâm y tế Cẩm Khê, Phú Thọ nói riêng và các hệ thống bệnh viện công nói chung trong thời gian tới.

5.2. Kiến nghị

- Cần xây dựng định mức phân bổ NSNN hợp lý dựa trên các tiêu chí phản ánh nhu cầu của các Trung tâm, khả năng phục hồi chi phí, công suất sử dụng giường bệnh, tính đặc thù của Trung tâm.

- Cần thay đổi chính sách viện phí theo hướng tính đúng, tính đủ trên cơ sở tính chi phí các loại dịch vụ Trung tâm. Cần thay đổi cơ chế và phương thức chi trả BHYT và tạo mối quan hệ minh bạch giữa cơ quan BHYT và Trung tâm cung ứng dịch vụ y tế./.

Tài liệu tham khảo

Vũ Văn Hóa, Lê Văn Hưng (2009), Giáo trình Tài chính công, Trường Đại học Kinh doanh và công nghệ, Hà Nội.

Lương Ngọc Khuê (2017), Giáo trình Quản lý bệnh viện, NXB Y học Hà Nội.

Trung tâm Y tế huyện Cẩm Khê, tỉnh Phú Thọ (2018, 2019, 2020), Bảng đối chiếu dự toán và tình hình sử dụng kinh phí ngân sách tại kho bạc, huyện Cẩm Khê, tỉnh Phú Thọ.

Trung tâm Y tế huyện Cẩm Khê (2019), tỉnh Phú Thọ, Đề án quy hoạch phát triển Trung tâm Y tế đến năm 2025 và tầm nhìn đến năm 2030.